

GAZETĂ TRANSILVANIEI.

Gazetă cea de 2 ori: Miercură și Duminică, în
Festivă, candu concediu săptămânal. — Prețul:
pe 1 anu 10 fl., pe 1/4 fl. v. a. Tiere externe 12 fl.
v. a., pe unu anu șez 2 fl., galbeni mon. sunătorie.

Anul XXXIV.

Se prenumera la postele c. r., și pe la
DD. corespondenți. — Peșteră serie 6 cr.
Tocă's timbră a 30 cr. de fiecare pa-
blicare.

Nr. 16. b. II — (Continuare anuală)

MONARCHIA AUSTRO-UNGARICA.

Transilvania.

Brasovu. (Date statistice asupra instrucției publice și private în Brasovu preste totu.)

Domnule Redactoru! La șrescăre intrebări, care mi s'au facut și mie mai ales dela București despre starea invetiționalui în Brasovu, ne întânduse timpul, adică ocupanților miele, a respondu la fiacare în parte, de una-cam date credința, ca ar' fi de ajuns, decă astă indirepta pe fiacarele la Schematismulu publicat aici la Ioane Gott și filii Henricu, unde începând de pag. 84 pana la 100 ar' mai totu se doresc. Într-aceea lăsu, ca cei mai puini moldo-romani cunosc limb'a nemîșca, dăr' apoi acelu schematismu nu este exact într-o tăie, pentru de exs. scăla' comericale și cea reală romândă, deschise de 2 1/2 ani începând, în același nu suntu memorate de locu-

Totu scările publice, mari și mici, de orice categorie, în Brasovu suntu confesionali și numai unele private suntu lipsite de caracteru confesional.

Le vomu enumera aici pe tōte, nu dupa altă regulă, său deo voilt rangu, ci numai dupa vecchiu mea lora.

Scoalele cele mai vechi, atâtice secularie în Brasovu suntu cele evangeliice, său deo voilt sassci, unde adica confesionea cu naționalitatea coincide, ca-ci toti sassi se tiene de confesionea evangeliica. De altmîntre suntu si puini unguri ev. luterani (csengő).

Asia sassi evangeliici au:

- a) 1 gimnasiu mare de 4 clase (liceu), 1 gimnasiu micu și 1 seminaru pedagogicu cu 13 profesori de scientie și limbi, dintre cari 1 rectoru, 1 conrector, 3 de muzică vocală si instrumentală, 1 de gimnastică = 17. Profesorii de limb'a romândă lipsesc.

b) Scăla' reală cu 3 profesori ordinari, 1 pentru seminariu, 1 pentru limb'a romândă, 1 de cantari = 6.

c) Scăla' populară (normală), în cetele cu 6 docenți.

d) Scăla' de fetești cu 5 clase și 6 docenți din acestia 1 rectoru și 1 scăla' de lucru, condusă de una femela. (Docentul casatorit.)

e) Scăla' de duminece si serbalorii cu 2 docenți.

f) Scăla' comercială cu 3 docenți.

g) In 4 suburbii cete, 1 scăla' elementară = 4 docenți.

Romanio-catolicii (nemți, unguri etc. amestecati) au:

a) 1 gimnasiu de 6 clase cu 9 profesori de scientie și limbi, dintre cari 1 directoru și 1 de desemnău, 1 de cantari, 1 de gimnastică = 12*.

b) 1 scăla' normală pentru băieți 4 clase, cu 1 directoru, 4 docenți, 2 catecheti**.

c) Scăla' de fetești de 3 clase cu 3 docenți (femei).

d) 2 scăolue elementare numite si triviali (după stilul theresianu) cu cate 1 docent.

Romanii greco-resariteni au:

a) 1 gimnasiu mare cu 4 clase, 1 gimnasiu

Brasovu 8 Martiu 24 Februarie

1871.

micu totu cu 4 clase cu 13 profesori de scientie și limbi, dintre cari unul directoru, 1 catechetu, 1 profesoru pentru desemnău = 15*.

b) 1 scăla' normală de băieți cu 4 clase, 4 docenți, dintre cari unul directoru, 1 catechetu = 5.

c) 1 scăla' de fetești cu 4 clase, 4 docenți, 1 docenta în lucruri de mana, 1 catechetu = 6.

d) 3 scăole elementare, 3 docenți.

e) 1 scăla' reală (înființată de 2 1/2 ani) cu 2 clase cu profesori de clase și alti 4, dintre profesori gimnasiului sau 6re extraordinarie pana la definitivă organizare.

f) 1 scăola comercială (în locul celei veci provisorie, acum organizata de nou) cu 2 profesori de clase și 7 extraordinari pana la întregirea definitivă.

g) Scăola gimnastica privată, susținuta prin un'a societate de membri locali.

Limb'a prelegerilor în tōte acestea scările mari și mici este cea română.

Ungurii refermati (calvinii) pucini la numeru, anumai 1 scăoluta elementară cu 2 docenți.

Israelitii au asemenea 1 scăoluta cu 1 docente.

Institute private suntu 2 de băieți și 2 de fetești.

Platile profesorilor, ale docenților și profesorilor în tōte acelea scările de diferite confesioni suntu mai preste totu forte modeste, ele difere intr 300 fl. pana la 1000 fl. v. a. si trebuie se se ia măsuri noue pentru ameliorarea stării loru. De astea esteputu se face încercare de a esporea din veniturile comunale ale Brasovului inimulurile subvențiunelor anuale dela sum'a de 5200 pana la 10000 fl., care se se imparte după confesioni în favore scoolerelor normale si elementare. Nu a succes asta data; credemus in se, ca va succede în celu mai de aproape venitoriu. S'ar cuveni că profesorii gimnasiului se fi remunerati, se intilege, și ar' șrescăre respectu la anii servitului, celu pucinu dela 1000 pana la 1500 fl. Asemenea și cei dela reali si dela comerciali; era de coloru dela norme, supus la atâta grădini, se li se amelioră starea macara cu cat 700 fl. pana la 1000 fl., în fine cei dela elementare se aiba macara cat 500 pana la 700 fl.; pentru este forte mare diferența între scăolupi midiușoelor de vîstia dela cetăti si între cea dela comunele rurale, unde totuși chiar legea cea nouă, ungurăcea prevede plată minima de 300 fl. v. a. plus locuința si lemn de arsu. Se mai luam bine în considerație, ca unu profesor, avindu elu chiaru si diploma' de doctoru in filosofia, nu prea i suntu deschise astă numite "carriere" si midiușoile de ameliorarea stării sale materiale, precum le suntu deschise individuilor dela ale specialitatii, aplicat in alte ramuri ale vieției si in alte deregatorii. Orice profesorul lucra, ostenescse, muncesce, nu spre a-si inmultici capitalul seu material, ci numai pentru alu altora, a caroru munte o despetă, o deprinde si o pună la vale, „ut mens agit et molem".

Se mai pricopă odată si locuitori tieri noastre, ca oricată se cheltuiesc pentru scările, totuști este capitalu asigurăt de vîcuri inainte, pentru că se aduca interesu si fratec insușite si inmitate. Se cantam imprejurul nostru in totu cuprinzătorul tieri, si curențu vomu fi neceșitati a recunăsce si a marțișori, ca necum noi români, pana deveniți mai-

tratati si robiti, era de atunci începând „trantiti la paroș", dăr' chiaru si claselor cele mai înaintate ale tierii, puse in comparătive cu ale altor tieri, mai suntu inca forte serice in mai multe ramuri ale școlierilor si artelor. Eea de exs, insusi ministerul primarul alu Ungariei declară in sediul său publica dictata din 28 Febr. a. c., ca tocma se volesca regimul a provede si pe gard'a mobila (Landwehr, Honvéd) cu artilleria, eti preste potătia din cauza, ca din totu cuprinzătorul coroniș unguresc n'ars de unde se iè nici macar oficiari de artilleria, pentru ca in tierile noastre cei mai puini tereni se aplică la scientifice posibile, exacte, la matematica aplicata, la tehnica, ci, adangu ministrului, mai toti voiesc se se facă advocați. Eea valle ferate, la care se ceru ataii tehnici, cari mai toti vinu din străinătate. La catastru se ceru geometri. De unde? Si medici pamanteni, era mai ales români, cati aveau de aici din tierra? Eea si reorganizarea silviculturii pentru padurile statului si peintru cele private. Se voru, cere sunte de silvicultori (Forster, Forstmeister); inse de unde? Li voru aduce drăsi din Boem'a, ca in anii 1855-1860. In acest districtu se înființează una scăola agronomică, subvenționata de universitățile săseșe, de Brasovu si de comunele sassci (ca cele românesc si ungurănu si suntura necesitatea ei). De unde profesori agronomi? Directorul săstești scăola catută pe concursu publicata prin foile publice vine din — Würtemberg'a! Mai multu: Tocma si se spune in momentele, pre candusiu meniu acestea, ca eforii scăolelor românesc de aici publicase concursu pentru profesori la scăolile de aici si nu s'an afata. Cautati la ramură montanistica, numerati după schematismu pre toti functionarii de acolo, vedeti cati suntu pamanteni, intre acestia cati români, si preste totu cati straini suntu amestecati pîntre ei; apoi ve mai mirati, ca populuația noastră din munții apusene merge totu spre mai-reu*). Nici macar ingineri de drumuri nu avemu in patria noastră de ajunsu.

Apoi totu noi nu valeram si strigam, ca vinu strainii si ne rapescu panea dela gura.

Asia dări scăole de totă specialitatea, si inca prea bine subvenționate. — G. B.

Brasovu 8 Martiu 1871.

Parisul a evacuat de dusmanu, limbii latine. Dupa sunetul preliminarilor de pace, schimbându-se în 2 ratificările, esira in dată în 3 Martiu si germanii din Parisul, unde cu tota ospitalitatea franceză nu i poate mistral ambuține si orgolul, că se siđă mai multu. — Ca unu ce istoric național de mare importanță se ventura ad pri organele publicitatii, ca Franc'a, cu tota asuprirea si stocările suferita dela dusmanu, ca se pare a petrupe pana la osulu posibilității de a se mai potrundu restaura, indată va reintără' in vîd'a si înflința sa politica-diplomatică, cum o face astă de la finea secolului trecutu de 3 ori, fiindu-

*) Acela său acei barbati, cari ar' voi si ar' fi in stare, de a înfintia de exs in Abrudu, din a scăola reală, fi-a inceputu si numai de 3 clase, in care mineralogia se fi tractata că studiu principal, si-ar' ascurta immortalitatea, pentru ca ar' deșteptă multime de talente, care astă dormita si stan că paralizate, fara că se-si scă ajuta nici, cum si compatriotilor sei. —

*) Înființat la an. 1837/8.

**) Din dilele Mariei Theresi.

*) Înființat dela 1851 începând.

*) Înființat dela 1851 începând.

mai totu asa apasata de desastrele belului si ale invaziunii. Alt statu, alta naturu ar fi apus, afanduse trantita la parete atat de crudu; francezul insa are statu spiritu de vietia, incat fatalitatea infortunialor le privesea ca nesec monotorie ale abuzurilor si omisimilor, ca o poena a pechatului si mane se va intorce in gura intr-oau pictori; numai partile si factiunile loru se nu ciasene Francia vrinu bala civila, ca se se peta restaura sub binefacerile republicei. Dicteu se ajutat!

Candu cesti Thiers in adunare din Bordeaux, Art. I. Adunarea nationala silita de necesitate nu este responsabile; se adopta preliminariile pacei subscrise la Versailles in 26 Feb., de data lu parastia poterii si coborendu de pe tribuna, esti din sala, er Barthelemy Saint-Hilaire cu:

Preliminariile pacei:

1. Francia's renunca in favoare intregiei Germanie la drepturile urmatorie: la o a cincea parte din Lotaringia, cuprinzandu Metiu si Thionville, la Elsati' fara Belfort.

2. Francia'va plati 5 miliarde franci, din caru miliardu se va plati in 1871 si restulu in intervalu de 3 ani.

3. Evacuarea va incepe dupa ratificarea tractatului; trupele germane voru desierta stamci interiorul Parisului si diforte departemente cuprins pentru cea mai mare parte in regiunea dela est; desiertarea departementelor se va face gradat dupa plat'a primului miliardu si potrivit cu versarea celorlalte miliarde; sumele ramase a fi versate voru produce interesu indata dupa ratificarea tractatului.

4. Trupele germane se voru obtinere de orice recusituni in departementele ocupate, dera intreteria loru va fi de 3 franci, (negresit p. omu pe d).

5. Se acorda una terminu populatiunilor teritorioru anescute spre a alege intre ambele nationalitati.

6. Prisonierii se voru inapoi imediat.

7. Deschidera negocierilor definitiv pentru pace va ave locu la Brussel'a, dupa ratificarea tractatului.

8. Administratura departementelor ocupate se va increditinti functionarilor francesi sub ordinile si hierofor de corpii germane.

9. Tractatul de pace nu confera nici una drept aspira porturiului si teritoriului neocupate.

10. Tractatul se va supune ratificare adunarei nationale francesa.

Punctul 5 dera presupune una conditiune la cederea teritoriului, ca osi populatiunile potu alege, dupa protestul lui Keller in Bordeaux, et' pe fransesi si apoi dusmanii' se va mai supita.

Aici mai insiruam dupa "Monitoriu" scrisle urmaritorie:

Bordeaux 1 Martiu. In adunare, Conti, fostul siefu din cabinetul lui imperatorul Napoleon, tiepe un discursu pentru a justifica regimul imperial. Adunarea la prin aclamatiunea o resolutione, prin care declarata detronarea dinastiei napoleoniene si pe imperatorul responsabile de nemorocres preseste a Franciei.

Versailles 2 Martiu. O telegrama a imperatorului catra imperator's anuncia, ca a ratificat astazi preliminariile pacei, trimisele de la Bordeaux. Telegrama contine expresiunea multumirilor imperatorului pentru bravura armatei si devotamentea seu catra patria.

Paris 3 Martiu. "Diaruriu oficiale" publica teatrala preliminarielor adoptate. Evacuarea Parisului se ya terminat astazi, la 11 ore; forturile de pe titeriul stanga se voru predat francesilor indata dupa ce germanii voru retrage numerosele previsioni de resbela.

"Diaruriu oficiale" da detalii asupra aparitionei prusianilor la palatul Louvre. Fusesse o taratu, ca soldatii voru putut visita palatul Louvre si colu alii invalidilor pe escadre desarmate si sub conducerile oficerilor. Vinoy a luate mesuri pen-

tru a aplicá conventionale; generalul germanu, in urma representantilor aduse de Vinoy, a renunciatu a visitat palatul invalidilor si a visitat numai palatul Louvre, marginindu preambulare prin curti, grillele fiindu deschise 2 ore.

Versailles 3 Martiu. Imperatul la 11 ore a. m. a trecut la Longchamps revista guardie corporularu, a unei divisiuni de guarda a landwehrului, a regimentelor regali, a grenadierilor, a unei parti a artilleriei de asediul si a pionierilor. Dupa ce s'a facut schimbul ratificariilor preliminarielor pacii, Parisulu, dupa o occupare de doua zile a festu desiertatul de trupele nostre. Armata a primita ordinu, conform tractatului, se residese dincolo de linii de Seine."

Deadreptului mai primiriam dela Bordeaux 5 Martiu, ca Thiers pasa la calu affare unu localu in Versailles spre a stramuta adunarea nationala acolo si regimul va reisde decocadatula acolo. Bourbaki, generalul si alfa sanctosu si esteu lui se intorce in 6 din Elvetia. Gen. Changarniere e morbosu. Cas'a Rothschild a inchisut una imprumut nationala francesa cu 5% si Francia' iute va da afara pe dusmanului conditionar.

Belgia' inca recunosc republica francesa. Tote incepu a se restaura si Francia' va reesi mai mandra si mai frumosa decat ce era, numai se nu isoleze prin poteri de catra celealte state, cosa ce se simte si acum, ca-ce desbaterile adunarei dela Bordeaux nu pre patrundu incore.

Discursulu

drui deputatu Sigism. Borlea,

tenutu in sedinti' casei repr. a Ungariei, in 17 Febr., la desbatere bugetului ministerului de culte si instructiunea publica.

Onor. casa! Facunduse la ocaziunea desbaterei de faca din mai multe parti vorba despre inspectorii scolari ai guvernu, si manifestandu mai multe pareri despre chiamarea si scopulu loru, precum anul trecut, intru asemenea si asta data s'a disu, ca ei, acei inspectorii scolari, nu corespundu scopului si chiamarelor loru; eu din parte-mi — murariu, ca in acesta privintia nu potu fi de acordu cu dini antevorbitoru; peotraca eu credu, ca deca si nu-i voru fi impliniti acei inspectori preste tiu chiamarea, in parte insa totusi au corespunsu; — (se aduna!) ca ei cu sum de convicțiune, ca guvernul nu a numit pre inspectorii scolari pentru scopulu culturale poporului, ci cu totul pentru alta causa, din altu motiva. Trebuie se tienu acesta' cu atatu mai vertosu, ca-ci candu erau sub desbatere lega pentru instructiunile publica, eu in privintia inspectorilor scolari facusescu proprieza, ca prin lega se se dispuna, cumca inspectorii scolari prin diferitele parti se se punu din majoritatea nationalitatilor, cum se numesc ei aci, cari locuiesc acelle parti, pentru ca astfelui si se seie cum se cade limb'a majoritatei, la a carei cultura, au se conlucro; — der' din partea guvernului s'adusu, ca — propusere nu este de lipsa, fiindca cesa ce pretinde sa, se intielege de sine. De sine — adeveratul, ca sa s'aflelesse ceva, nu insa cesa cea propusese en, ca tocmai contrarularu (sgomot). Cela pacinu urmarile acesta' au dovedit; ca-ci in acelle districte, unde romani suntu in majoritate absoluta, nu numai ca n'a pusu inspector romani, ci a pusu de acela, cari scriu unguresco, nemtieci, dora si francesa, dora chiaru si slovaceza, der' tocmai romanesco nu; si din contra, intre slovaci a numitul inspector, cari scriu unguresco, nemtieci, dora si romanesco, der' slovacu nu; astfelini este, de candu una stare inspectoarei scolari se vizite vr'o scola si se incercu a pronunci cativa cuvinte in limba scolii pe care n'o se, statu copiii, catu si dasculsul, trebuie se prorumpa in risete, si misu din inspectoru dovint obiectul de batjocura — pe spesele guvernului (Glaritate).

Dupa a mea parere, precum anu disu, guvernul n'a pusu pre inspectorii scol. pentru scopul crescerei poporului, ci pre de o parte ca se aliba agitatori, cari calatoriind prin tiera se face servitie politica, pre de alta parte, — si acesta' este scopul principalului al numirei loru; — ca se maghiarisze tiera' (arma), ba chiaru temepisul principal alii insasi lega de instructiune este maghiarisare; (arma) dupa a mea parere este acesta'.

A don'a causa a numirei acelorui inspectori a

foto, ca ei inmultindu preste mesura creditiosu guvernului, venatori de oficie, dupa ce ei nu potura incapa te la curia si prin ministerie, ei ne padira pro guvern, ca — co o se fia de ei, cum o se fia ei remunerati pentru serviciile loru? (ilaritate) la acesta' guvernul molcomindu li a diu: Nu te temeti copii, (— mare ilaritate) m'am ingrigit de voi, (ilaritate) — vedeti voi nati fostu bani nici pentru curia, nici pentru alte oficie de statu; deci vom crea pe s'ona' vostre posturi speciale, cu titlu de Maria' Vosta, ca lefe bune si fara nici un lucru (ilaritate generala); acele posturi vor fi bune pentru voi; vomu facu din voi crescatari ai poporului (ilaritate sgomotasa); — li a datu deci titlu de "mariti" si de consilari regii, li a datu lefe mari; li a datu si — personalu (ilaritate); intrebari: ce li a datu? — personalu; (ilaritate) — mi se impare, ca nu priocpeti ce voia se dicu; vi spunu deci pre latinu: Li a datu una personalu, costarior dintr-unu adjuncit si unu scritoriu, va se dica cu principialu impreuna tocmai o compaia de preferinte (ilaritate generala), si pentru ce companie domesci, nu si lipsea nici servitul necessar, pentru ca se sa fie cine se li aduce sugari si alte trebuinosti, li a datu inca si unu servitor oficialu (mare ilaritate).

Astesu suntu, onor. casa, dupa mine, causele si scopurile, punctu caru s'au numit inspectorii scol. De unde eu credu, ca ar fi multu mai bine, mai respondentior scopul, deca acela 265.000 de fl. preliminato pentru inspectorii scolari, pe langa stergera acelorui oficie, s'ar intreprindre inter confesiunile mai soraco pe s'ona' scoldelor loru; ca-ci prin acesta' crescerei poporului, intr'adeveru s'ar nainta multu mai bine decat prin inspectorii scol. de alta parte acasa' onor. casa, ar dovedi, ca si aduce aminte si de seracime. Eu din parte-mi sum convinu, ca deca acesta suma s'ar imparti pe s'ona' scoldelor confesiionale si sub control'a guvernului, de care eu nu me temu, s'ar folosi numai spre scopulu crescerei poporului, cultur'a poporului ar' dobandi unu avantaj mai mare. Si credu mai departe, ca si insus guvernului trebuie se alba acesta prevedere, dupa ce a potuto se se convinga, ca prin inspectorii scolari nu se poate face maghiarisarea precum nu s'a potut face la anul 1859 germanisarea, ca-ci scutu este, ca in acela annu ministrul imp. de culte, contele Thun prin a asemenea lege a incercu germanisarea, der' — firescu aci, elu'n a reusit, precum toti bine sciumu; — dupa mine deci, ce n'a succesu contelul Thun Leo la 1859, siguru nu va sucedeu nici guvernului de astazi, nici la 1871, si nici mai tardu. Guvernul n'are se teima, ca prin stergera institutiile de inspectori scol. creditiosi si voru remane fara pane si lu voru nepradi erasi, pentru aplicare; ca-ci rotunduse in bugetul ministerului de interne lefe pentru prefectii urbilor libere, guvernul se binevoiesca, si a juna int'ale posturi, cari fiindu mai bine date si avandu titlu mai naltu, de illustrata, firescu, ca si loru o se li placă mai bine, apoi si la acelle posturi se voru preste pe ataa, pre catu s'ar preocuptu la inspectoratele scolare; in fine si activitatea li va fi totu aceea, adica a serie in tota luna' cutintia si a incassu angari' grasa (mare ilaritate).

Asi mai avé unele observatiuni in privintia egalitatelor confesiionale, ce se aminti de mai multe ori; der' dupa ce de cativa ani am invietat, ca egalitatea de dreptu, aci in casa, precum si afara in diuaristica, se intrebuntau numai ca o fras frumosa, er' candu este vorba ca ea, egalitatea, se se puna in aplicare, nume nu vré se scie de ea, si prin urmare, ca a vorbi aci si despre egalitatea confesiionale — ar' fi o respirare de timpu, — pentru aceea nici nu mai facu amintire de ea, ci -mi incheie vorbirea. —

"Alb."

Dela diet'a Ungariei.

In sedinti' din 22 Febr. anunca presedintele Somssich, ca E. Simonyi cu alti 67 de dep. i au presentat o rogate, in care coru ca camera se lea la pertrare petintile, ce curgu moren, pentru ca se se face intrevenire, ca se nu se lea nemica din teritoriul Franciei, care se predi comis. cu sitele.

Dep. Stratimirovics, generalul serbescu din 1848—9, respunde la deschiararea ministerului Andrássy, ca nu e multimitu cu ea, si se punte de cetece una memorandu devr de vr'o 6 côle despre trecutul, prezintu si vitorul Ungariei, Austria, Serbie, Romaniei, Germaniei si Rusiei. Nu pretiniese mai multu politic'a lui Beust, deputu pe cea a lui Metternich dinainte de 48, finduse si elu

inaugurăză asemenea prudentia și sapientia de statu. Vră una confederatiunea dunară potente, străssă de magnetul libertății și al simpatiei, fără frica de pan-slavismu, ca cea astfelă între germanismu și pan-slavismu orientulu va alege mai bine pe celu din urmă, care va redica flămuri libertății și face

Propunerea de conciliu:

După ce casă cu privire la noi privesc în formarea statelor libere creștino, în locul mahomedanilor dusmani progressul, una misiune de cultură și una condiție a puterii de putere vîțări și monarhicii austro-ungurești, provoca pe regim, și astăză cindiană legală a politicii exterioare astfel, incitat din partea monarhiei, se nu se opună nici o pedește eventuali liberari a creștinilor de subțiri domniea mahomedană.

Afara de deputații naționalității, cedali se miscă mereu, ceea ce afara și nu asculta și în fine cămeră primă în cunoașterea respusului ministerului. Asia face partea de deschidere, lăsa pe vîcine se-si facă plăceri, apoi la votul îl trătesc de pe regim, și astăză cindiană legală a politicii exterioare astfel, incitat din partea monarhiei, se nu se opună nici o pedește eventuali liberari a creștinilor de subțiri domniea mahomedană.

Wahrman face propunere de concluzie în cauză: mai bune comunicări cu calile ferate, și apoi se continuă bugetul cultului și al instrucțiunii publice: Stipendiul se primește. Peintru studenții reușină ungușii englezi din Viena în casu de boli, încă grigescă bugetul din principiu egaliat. Pentru scopuri generale de cultură, muzeu ungușesc etc., se primește 16.274 și 5.710 bani de pensuni, monumentele istorice, edarea fanionului istoric ung. 15.000, biblioteca academiei 5000 fl., institutul meteorologic ung. 9500 fl., subvenția nea societ. reg. ung. pentru istoria naturală 5000 fl., pentru literaturi devenite pauperi 25.000, cutităvara inventatorilor maghi. de gimnastică 5000 fl., și unu imprumut pentru gimnastică din Pestă de 30.000 cu amortismentă pe 10 ani. Scopuri musicale 5000 fl., sub numire conservatoriu național pe dijumătate, și stipendiul muzical 2500 fl., venite proprii ale muzeului se primește cu 24.490 fl.

In siedintă din 23 se fină ordinariu cu votare de puncte 31.940 fl., și extraordinariu pentru scopuri confesionale cu 31.000 fl.

Secretariul de stat G. Ioanoviciu pledează în acela intelectual, că casă se votă pentru beserică orientală în contra recomandării comisiunii finanță, — sumă de 100.000 fl. preliminată de ministerul intrăgă, ca cei beserică gr. orientală are nevoie de înțelitățea de astăză, suma având aceea de destinație de a înainta scopuri de cultură fără însemnată. Se primește.

Titlu II: Directiunea afacerilor de studii* 5030 se primește.

Titlu III: „Institutu” este preliminată cu 27.000 fl. și adică: gimnasiul românesc din Brăsător 4000 fl. pe următoare anii săptăm. în gradini botanice din Pestă 10.000 fl. Comisia finanță recomandă pentru Neusatz numai 6200 fl., pentru aquariu niciun, celelalte după preliminariu.

S. Borlău cere pentru gimnasiu românesc din Brădu 4000 fl. prin următoriul discurs, după „Albină”:

„Onor, casă! Cându s-a performat anul trecut astăză temă, eu am dusu și am îndrasnicuită a recomandă atenționă onor, camere, ca de să este lucru cunoscut, cumca cotoțu Zarandului și unu dintre cele mai serase, totusi jucându la animă crescerei poporului, acesta se rermanu popor pre langa totă serăci sa, din propriele sale poteri, a redicata usu gimnasiu în Brădu, care după ce s'au delăstatru podolec puse înainte din mai multe parti, înainte cu doi ani s'au infinitat; macar, ca prin reducere obligaționirii de statu, date de popor spre acest scop, nu altimire și prin acesta, ca trebuie se să solvăze 20% contribuțione din interesele de după aceste obligaționiri de statu, venitul anual alu gimnasiului și fără scădutu. Acestu gimnasiu mai are, fără de obligaționiri de statu, avere nemiscațioră statătoria din pamentu și paduro; fiindu insu, ca în cotoțu Zarandului nu este nici o cală ferata, prin urmare nici comunicări și comerciu, nici padure, respectiv lemnul nărare prețui; și astăto venitul anuala alu gimnasiului se urcă decât la 2622 fl. Onor, casă bine seie, ca a sustină unu gimnasiu din astăză sumă în timpul de astăză chiară imposibilă.

Toamnă pentru aceea îndrasnicuă la prezentă onor, case o motiune, în virtutea careia me rugă a impărtășii astăzu gimnasiu en unu ajutoriu de statu, macar catu de micu. La prezentare, ace-

stei motiuni m'a indemnata acea impreguriare, ca din discuțiunile de eri si de alăstari am vedutu, cumca onor, casă cu caldura a imbrăcosătu casă crescerii poporului, si după ce în acestu gimnasiu, care e unicul în comitat, ma nici în apropiere prim comitatice învecinătă en estă albia, ambă nu numai romani, ci și alti scolarii din cotoțu, fără diferință de religiune și naționalitate, ma chiară si din cotoțu crește, onor, casă rotundă ajutoriu anualu și lu voin cere, va promova multă crescere popularui și instrucție, și după ce numai 4000 fl. circa că ajutoriu anualu, considerandu, ca acumă, canda orănum de milioane, acăsta sună cerută de mine și atâta de mica că o pictură de apa în mare, și preșum prin aruncare unei picturi în oceanu nu se face nici o disordine în atmosferă, în toameni nu se cauzează nici o disordine în preliminariu ministerial prin acăsta micuția sumă ce nu se cuprinde în preliminariu. Peintru acces en codo, ca acăsta sună se poate de locu acuma votă, fără că motiunea mea se nu mai predă comis. finanță, la ceu din partea-mi nu mă invol, pentru ca făcându en acăsta motiune în anula trecută, după decisunie onor, case s'a predată comis. fin., unde potă, pețră că respectivă comisiune are fără multă lucru, să dăsu în totalu uitare, și nici pană astăzi nu s'a reportat ceva despre această motiune, și me temu, că deoarece onor, casă si de astăză va transmite propunerea, mea comisiune finanță, și acumă va pată asemenea sărătă: — — — pre langa totă inse deoarece, casă să la votare, acestei sună neînsemnată va vră se se tienă de formalități, lucru fișeu, ca nu potă avea nimicu în contra. În acest cauză inse cu toată respectul me rogo de onor, camera, se binevoitoză, a înfrumătă comisiunea finanță, că că mai creandu se debătu motiunea mea și în decursul sepmenei vîțării nesimilitu se o presente.

Motiunea ce amu onorează a substerne și în scrisu, și următori: La titlu III alu recomandării străordinarie, a se adauge după prima poziție, ca 2-a:

„Pe sămă ginnasiul român din Brădu unu ajutoriu din partea statului de 4000 fl.”

St. Pavlovits cere pentru ginnasiul din Neusatz 940 fl.

D. Ionescu cere pentru ginnasiul românesc din Beiusiu 4000 fl.

Totoc acetea propunere se avisează comisiunea finanțărie; de altmirea posturii de susu se primește, după cum le-a recomandată comisiunea finanțărie.

Titlu IV: „Imobilirea colectivisului din muzeul național” este preliminată, cu 41.400 fl. Comisiunea finanță recomandă preliminariu en unu adausu de 6000 fl., cari se si primește.

Gr. Simay și propune, a se pună en acestu băgetă 10.000 fl. pentru muzeul din Ardeiu.

F. Palszky propone a se adauge 5000 fl. în bugetul pentru cumpărare de minerale. — A mendose propunere se avisează comisiunea finanță.

Z. Zeskai propone a se primă în bugetu en sună correspodintă pentru subvenționarea societăților scientifici și cultivătoare din patria fără deosebire de naționalitate. — Se predă comisiunea finanțărie.

Cu acela s'a finit bugetul ministerialu de cultu și instrucție.

Desbatere asupra proiectelor de lege asternute de ministeriale pentru apărarea tieri, performată de comisiunea centrală și reprezentato din partea regimului de secretariu de statu. § 1 sună: § 7 alu articul de legă XVI din 1868 se modifică în următoriul chipu:

Teritoriu coronei ung. se imparte în următoare districte de hondvi: 1. Pestă. 2. Segedin. 3. Casiovă. 4. Posoniun. 5. Budă. 6. Ardășul. 7. Zagrabia.

Ficăre din aceste districte cuprindă mai multe cercuri de batalioane cu hondvi.

§ 2 en consecutiv este însarcinată ministerului pentru apărarea tieri.

Se primește la antaia si a două ceteie cu una adausu neînsemnată.

Urmează cetera proiectului de lege, despre imobilirea escadronelor de cavaleria la hondvi.

§ 1 escadrone (providate în § 12 art. XV din 1868 și în § 6 a art. XVI din 1868 se înmultiesc cu 8 escadrone nōne.

§ 2 ministerul pentru apărarea tieri se ecsecu-

se primește de basă pentru desbatere specială.

§ 3 se primește fară desbatere. Dupa aceea ie cu curențul.

Dep. Györfy că referentul minorității din comis. centrală si face propunerea, că după § 1 se

se primăște de § 2 următori propanere: § 2 făcăre districte de hondvi se provea cu artilleria și trupe tehnice în proporție cu numărul ostinei ce va cuprinde făcăre districte. Motivul suntu, că nici o armă nu poate face servită correspodintă făcăre artilleria și trupe tehnice, nu poate nici chiar retrage în buna roadejude făcăre artilleria.

Referintul P. Kiraly i dice, ca acăta propunere are lipsă de studiu matru cu statu mai tare, incă nu avemă nici tornătoriu, nici oficeri de specialitate, nici nu suntemu decisi pentru o sistemă anumita. E de parere se se lase inițiativa la regim.

Br. L. Simenÿi dice, ca nu politica, ci neincredere ministerului comună, este în contra trupelor tehnice pentru hondvi, și totosi hondvilea este armă cea mai de incredere. Fara artilleria ea va fi buna de Kanonenfutter. Se alătură langa Györfy.

L. Tisza aducându de modelu armă pruvișăndă, recomandă propunerea lui Györfy.

G. Szallıș dice: nu impreguriară politice, ci cele finanță, nu impedează creană artilleria la hondvi. Ca-ci că se procură în trebule de deodata 1 milion și se făcăre ană 2 milioane pentru întreținere, nici nu potu se întreținemu sub armă statele bracă catu pretilor batiere, în fine dice, ca n'aveamă nici oficeri. Primesc proiectul regimului.

G. Várady se miră, ca tocmai la acele posturi se invocă economia, cari le-ar' dă tiera mai cu placere (ff R.). Nici mai inainte, adică în 1848, n'avea avută turnătoriu, n'avea avută oficeri cu studii și totosi amă creatu artilleria de tunuri. Primesc propunerea lui Györfy.

Ministrul Andrássy în parte obiectiva a cauză se respunde mană fiindu timpul înaintat, de astăză respunde numai suspicioanele partide stango, care culminează în acea, că de si stangă la infinitări armatei hondvilelor era contra aceliei — dansu anu de suspicioane si în a făra, — totusi astăzi demă este ca mai aprigă operătoria a aielei. Nu primesc artilleria, pana nu va vedea completele celelalte arme, de care are trebuință horădeană.

In siedintă din 24 Febr. se mai prelungesc indemnitatea ministerialu pana la 31 Martiu, ca totu, ca Csányi dice, ca nu poate avea credere într-unu regim, care înormoră libertatea tieri, secesione și tirașane tiera.

Se mai propune: imobilirea escadronele de cavaleria la milită, cu care ocazie se certara si în sedi: din 57—28, fără se pune capetă discuțiunilor, în cari se atacă si mustrăra partidele stango, care de care a esă mai naționale, mai devotata libertății si securității naționale maghiare, atacandu celelalte naționalități en gravitate în a-făra, si cu voită de latră teritoriilor fratilorlor lor din afară, cu care ocazie Paulini-Thot, striga în gura mare, ca deoarece și, apoi midinicolu colu mai securu en contra acestor tendențe: Se se transformează monarhia în monarchia federală, launduse de modelu Elveția, si asiedindu o constitutie adverzator liberală si egalitară, nu că cea față de alcătuie. Deákostii o discu en acăsta ocazie, ca ei se no se potu susține atilfii, docant tienenduse de politică loru practica, ca cenei desiderăsi etoriu mare si potera apoi nica. Ună sunăne se impotere desvoltare, poterea nu se nasce cu omulu, ci crește cu desvoltarea si pentru desvoltare cat de mare si intensitate se si tienă de politici practica, care (ciu sună) li au susținutu si pana acum naționalitate. De celelalte naționali nici ca le pasa. Dacă ostaia comună amintiu cu germanizarea Ungariei! — Pana ce se vor mai impoteri n'au ce face, ci vor urma eccezămonarhia în monarchia federală, launduse de modelu Elveția, după Jen's, adică cu pregătit pentru a se impoteri pentru timuri salvatorie. A-costa e intelectul politice practice, pelunga, apliția, care a totul felul de midinicolu, si avându de base fabulă lupului cu mnelulu în tractare cu naționalul, pana candu le voru maghiaria.

Cronica esterna.

ROMANIA. Cei cadint dela potere nu odihnesc, ci misca neînsecată, pentru a aduce prin creațelelor loru una modificare în constituție, se intelectează ca în sensu reactionar. Senatul inca dovedi în majoritatea acăsta reactione si acum adoptă reactione ambia si aduna subserii dela gardă civile si altii totu pentru modificarea constituției. Cameră înse luptă pentru legalitate perfectă si descosa totu asocurările retrogradilor, incau nime nu

le mai crede, ca nu voru a trada totu pentru interesele partitei loru, pe care o dădăcesc în locul patriei și al națiunii, cum face și partea deákiana în Pest'a, deosebirea e numai, că este și poate, er' celelalte i se vede deoseb, atât și de mărea cu încrere. Resolat însă suntu și acasă a misca acheronta, dor' er' voru vini la potere. Se trăiesc însă partii'n independente, care impreună dăzună solidare, instituțiunilor liberali nescorabile.

In favoarea celor înundati, sub pres. d. N. Goleșcu, s'a compus un comitet pentru colegerea ajutorului. Înundarea în partile de diosu ale Bucureștilor și pe une locuri din afara n'a remasă fără urme, totusi dăznele mari le-a ferit Dileu.

GERMANIA. Berlin 4 Martiu. Aici se facă mare iluminatune. Imperatér'si principalele între entuziasme se carăură prin strate, er' telegram'a despre inchirierea pacei se cetă intrubuitul tunuriilor și trasul clopotelor. S'a redică și oprișurile, importanța și esportul.

Varietăți. — În următoarele pagini se adună săptămânile de la 11 Martie până la 18 Martie.

— Întrunirea congresului bisericesc alu provinciei metropolitane de Al'b Iulia' are prospete a fi concăsă de catra Mai. Să, după cum se simiese; însă până când nu se va constitui odată autonomia bes. cat. a Ungariei, pote, ca se va mai amâna; pre candu s'arcuri, că se și tine deodată că coordinate, se-si refuză referințele întreconfesionale.

— Din protocolul sied. lun. alu comit. Asociației trans. rom. primiu in cunoștință, că ministerul de interne a aprobat alegerile Ecol. Sale d. Ladislau V. Popp că prezidează alu Asociației și d. consil. asul. Iacob Bologa vicepreședinte. — Mai vedem cu mirare și dorere, ca Asociația a superogat pentru foile "Transilvania" pe an. tr. 580 fl. 29 er. v. a. în locu se impore fondului de 10 ori pe atata. Dică sprijinim statu de reu producție literarie, incă în locu de ajutor si venitul neapărut de ale portă spesee se avenu totu numai supererogat, atunci cum parasese publicul organele de publicitate, astă voru fi silită și acasă a parasi publicul în diferentu din lips'a concursului neapărut. La "Gazeta" însă nu i merge mai bine, cu totu sacrificile nu mai audite, si de căf' — Pentru mulți, caro o ceteasă cu sutele dint'una singura exemplară, nu cugăta, ca trebuia se să se prenunțe la ea peintrucăt se păsa ei și subsista, și se păta portă spesee esiril, ci suntu galanți destulă a o pretenție și grăsime, ca sunta susța de vr'o 6 ani numai în potere sacrificalor. Se nu ne parea rea de urmarile — nepasarei.

— Manualu de limbă germană pentru scolele populare și capitale rom. gr. orientale lăcrat de I. Doreș, directorul scolei capitale din Satulungă. Brasov; tiparul lui I. Gött si fiu Henricu, se află exița la lumina. E provadu cu totu cele necesară. Începe dela partea pentru cîntire și desfășură totu parteas formale gramaticale, său partile cîntărești; e provadu și cu legătură cu teme pentru traduceri; se afă de vîndare la docentele Dimitrie Ghimbescianu în Cernatoul Sociolelor și că editorul și la H. Zeidner libraria în Brasov cu 60 er. v. a. exemplarul.

— Amvonoul', făa besor, essa drăsi la lumina de 2 ori pe luna cu 4 fl., pentru România cu 1 galbincu. Prenumi se face pe anul intragă în Oradea mare în Ungaria' la redactorului d. Iustinu Popfiu. Nr. priu de 4 căle cuprinde predice pe postulu mare pelunga aitele forte pipate, car se recomandă de sen. — Sunumariu e: "Catru p. o. cleru romanu" I—VI art. Predica: Pregătiti calea Domnului etc. de I. Popfiu. Alta: explicație ceremonelor dela s. boțeu. Siese predice pentru postulu mare; și de duminece și sebatoru.

— In siedintă la lanaria, tinența Dumineacă trecutu din partea comitatului societatei pentru uno fondu de teatrul națională s'a reportat prin membrul Mihaiy, cumca în privința statulorun societate din partea regimului nu se fac dificultăți meritali. Babesin a aratatu, ca du Em. C. Savoia a subscris pentru fondul teatru 2000 lei noi

(aprox 1000 fl. v. a), pre cari s'a ingagiatu a i respondă in 5 ani, cu cato 400 lei la anu, er' pentru anulul prezentă a si depusu rată de 400 lei. Mai departe tota Babesiu a aratatu, subsemnind chartiele concordanti, cumca din Ant. de Mociuni a subscrise pentru aceiasi fondu o suma de 3000 fl.; er' din Dr. Alessandru și Dr. Eugeniu de Mociuni cete 1500 fl.; impreuna 6000 fl. v. a.; asemenea și-a insinuat voia de subscrise și du George Mociuni. —

— Onor, comitetul permanent a fostu in unu momentu de morocă inspirație, candu o cîrora cercetarea terenului dela Catun'a Placița', unde se presupunea a fi nește monete antice. In adeveru primele cercetări s'au facut, și deje 3 monete de marimea unei pieșe de 50 bani' s'au gasit. Ele suntu de argintu. Pe unu din ele se citescu inscripția: "Augusta Crispina". — Pe altă cu totală roșă de vecchine abia se poate descripha cîrtonul "Comman". Pe o parte representa unu capu lauresc, er' pe reversu o femeie standu pe tronu.

— Sepăd' ea imensa a impiedecat orice cercetare mai departe, însă împiedicându timpul, comitetul si administrationea, speram, ca-si voru face datoria pană la capota. —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — — —

— — — —